

Het geheim van Bijbelse zelfverbetering

McMahon T.A., <http://www.thebereancall.org/content/secret-biblical-self-improvement> , 1-11-2013

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (1977 of HSV)
Vertaling en plaatje door M.V.

De populariteit van zelfverbeterings- of zelfhulpboeken doorheen de geschiedenis van het uitgeversbedrijf is verbazingwekkend. De opgegeven redenen voor de wijde acceptatie van zulke boeken, historisch en in het bijzonder in onze dagen, zijn velerlei maar ze komen in essentie allemaal neer op 's mensen verlangen om zijn toestand of situatie te verbeteren, of dat nu op financieel vlak is, of op sociaal, educationeel, fysiek, psychologisch, spiritueel vlak, of op deze allemaal. Alhoewel de doelstelling een verbetering betreft van iemands omstandigheden, is de primaire methode en motivatie *door het eigen zelf en voor het eigen zelf*: hoe kan *ik mij* verbeteren?

Gezien het *zelf* de fundamentele focus is voor zelfverbetering, moeten we ernstig nadenken over wat dit woord betekent. Van Dale geeft voor "zelf": "de eigen persoon of het eigen wezen, syn. identiteit: het bewustzijn van het eigen zelf". Andere definities zijn: de hele persoon, een persoon zijn typische karakter of gedrag, de eenheid van elementen (zoals lichaam, emoties, gedachten en gevoelens) die de individualiteit en identiteit van een persoon samenstellen. Simpel gesteld: het is u en mij en alles wat elk van ons tot individuen maakt. De definitie van "zelf" wordt echter wat verwarrend wanneer er voor- of achtervoegsels aan toegevoegd worden, zoals iemands *ware-zelf* of *zelf-realisatie*. Bovendien zijn er vele tientallen met-streepjes-verbonden zelf-woorden, van zelfverwezenlijking tot zelf-waarde, en elke samenstelling voegt zijn eigen betekenis of nuance toe aan het woord "zelf".

Twee "zelf"-gerelateerde adjectieven drukken de beste en slechtste toestand uit van het "zelf":

On-zelf-zuchtig : meer bezorgd om de noden en wensen van anderen dan die van zichzelf. De synoniemen ervan betreffen bijzonder goede kwaliteiten: onbaatzuchtig, altruïstisch, zelfopofferend, zelf-verloochenend, consideratie voor anderen, meelevend, vriendelijke goedheid, grootmoedig, genereus, liefdadig, welwillend.

Zelf-zuchtig, aan de andere kant, heeft geen positieve kwaliteiten: gebrek aan consideratie voor anderen, voornamelijk bezorgd zijn voor het eigen persoonlijke profijt of genoegen. Synoniemen omvatten: egocentrisch, egoïstisch, egomaniakaal, zelf-gecentreerd, in zichzelf verdiept, zichzelf zoekend, zichzelf dienend, in zichzelf gekeerd, onattent, nonchalant, onbezonnen, niet bekommerd om, liefdeloos, onbarmhartig, gierig, vrekkelig, hebzuchtig.

De Schrift gebruikt de term "zelf" op een erg ongekunstelde manier, d.w.z.: de hele persoon, en het vaakst als wederkerend voornaamwoord, zoals "hemzelf" en "henzelf". Daarom ligt het "geheim" van het bijbelse gebruik van de term niet in zijn definitie maar in wat het Woord van God zegt over "zelf" en wat het ons onderricht ermee te doen, en dat staat in directe tegenstelling met de zogenaamde wijsheid van de wereld.

Volgens de wereld, die sterk beïnvloed werd door de humanistische psychologie (de eigentijdse voedingsbodem van al de "eigen zelf" leringen), is "het eigen zelf" - in de betekenis van het gehele menselijke wezen - *aangeboren goed*. Onvolkomenheden of dysfuncties binnen een persoon zijn leven, komen voort van invloeden buiten de persoon zelf; b.v. zijn ouders of zijn fysieke, sociale en opleidingsmilieus, enzovoorts. Het geloof in inherente goedheid is verwickeld in alle psychologische counseling - en niet als een optie; het is fundamenteel. De reden is duidelijk. Als een persoon niet inherent goed is maar een fundamenteel defect heeft in zijn natuur (die tot in zekere graad elk aspect van het leven beïnvloedt), dan is er niets wat een psychotherapeut kan doen om het defect en zijn consequenties om te keren. Het is zoals met de spreekwoordelijke poging om de vlekken van een panter te veranderen. Men zou die vlekken met kleurstof of iets anders kunnen overdekken,

maar zulke pogingen zullen de wezenlijke vlekken niet veranderen. De genetische opbouw van een panter is van die aard dat zijn vlekken er altijd zullen zijn.

Maar als het eigen “zelf” initieel goed is, dan is het simpel een kwestie van een psychologische counselor om zijn cliënt de goedheid van zijn “zelf” te laten erkennen en dan psychotherapeutisch alle dingen te verwijderen die het succes van dat geloof verhinderen. Er zijn meer dan 500 verschillende psychotherapieën die toegepast werden om gewoon dat te doen. Maar vele van deze therapieën zijn met elkaar in conflict, en geen ervan bewijst, of maakt de inherente goedheid van de mens geloofwaardig. Consequent hiermee pakken alle methodologieën slechts de problemen aan van de cliënt als symptomatische kwestie, omdat ze niets kunnen doen om de natuur van de mensheid te veranderen. Echter, wat onmogelijk is voor de mens is mogelijk voor God!

De Bijbel verklaart ondubbelzinnig dat het hart van de mens *niet goed* is:

“Arglistig is het hart, boven alles, ja, ongeneeslijk is het, wie zal het kennen?” (Jeremia 17:9).

“Want van binnenuit, uit het hart van de mensen, komen voort kwade overwegingen, alle overspel, ontucht, moord, ²² diefstal, hebzucht, allerlei kwaadaardigheid, bedrog, losbandigheid, afgunst, lastering, hoogmoed, dwaasheid; ²³ al deze slechte dingen komen van binnenuit en verontreinigen de mens” (Markus 7:21-23).

De Schrift vertelt ons: “de mensen hebben de duisternis liefgehad, meer dan het licht, want hun werken waren slecht” (Johannes 3:19), en “allen hebben gezondigd ...” (Romeinen 3:23). Deze verzen, en vele meer, beschrijven de gevallen natuur van de mens, en er is niets dat iemand kan doen om dit te veranderen of te verbeteren.

Enkel God kan het eigen zelf veranderen en beter maken, maar Hij doet dat niet op de manier van de mensen. Dat is het “geheim” van bijbelse zelfverbetering, dat slechts geheim is in de zin dat het Christendom het zicht verloren heeft op wat de Schrift duidelijk leert en wat de kerk heeft beoefend sinds de tijd van de apostelen. Deze blindheid begon ernstig te worden in het midden van de 20ste eeuw toen psychologische counseling diep binnendrong in het Christendom. Tegen de jaren (19)70 waren de meest invloedrijke namen in de evangelicale media christelijke psychologen en psychotherapeuten zoals James Dobson, Frank Minirth, Paul Meier, Gary Collins, John Trent, en Gary Smalley, om er enkele te noemen. Boeken die het eigen zelf promootten overstroomden de christelijke marktplaats, met o.a. *Hide or Seek: How to Build Self-esteem in Your Child* door psycholoog Dr. James Dobson, en *Self-esteem: the New Reformation* door Robert Schuller, wiens boek *gratis* werd verzonden naar 250.000 evangelicale pastors. Zelfliefde en eigentrots werden nieuwe doctrines die onderwezen werden door de meeste populaire evangelicale pastors van de dag.

Wat weinig christenen zich realiseren is dat de opkomst van onbijbelse leringen over zelfliefde binnen de kerk van onze dagen, een kwestie is van een vervulde profetie. In 2 Timotheüs 3 waarschuwt Paulus Timotheüs voor “zware” tijden die zouden aanbreken, waarin zelfliefde de fundamentele zonde wordt die verwoesting zal aanrichten onder gelovigen:

“En weet dit dat in de laatste dagen zware tijden zullen aanbreken. ² Want de mensen zullen **liefhebbers zijn van zichzelf ...**” (2 Timotheüs 3:1-2).

Sommigen vragen zich misschien af waarom dit profetisch is, vermits de mensheid een langdienende aanleg heeft die teruggaat tot de val van Adam en Eva in de Hof van Eden. Adam die graag “nummer één” wilde zijn, gaf de vrouw, die God hem had gegeven, de schuld, en Eva gaf de schuld aan de slang (d.w.z. Satan) die haar verleidde tot ongehoorzaamheid jegens God. Zelfliefde heeft doorheen de eeuwen problemen veroorzaakt voor de mensheid, maar het was niet eerder dan in de laatste 100 jaren of zo dat zelfzucht werd gepromoot als de fundamentele oplossing voor haast alle kwalen van de mensheid, in het bijzonder onze mentale, emotionele en gedragsproblemen. Veel daarvan begon met een “in jezelf kijken” en de zelf-analyse beoefend door Freud en Jung, maar ironisch genoeg, maar specifiek kwam het door de visie van de antichristelijke Friedrich Nietzsche dat christenen zichzelf niet genoeg zouden liefhebben. Dat werd opgepikt en gepromoot door psycholoog en humanistisch filosoof Eric Fromm, zoals Dave Hunt opmerkte:

Fromm, een atheïst, populariseerde het idee van zelf-liefde. Hij had dit van Nietzsche. Een van Fromm's boeken was *Ye Shall Be as Gods* (Gij zult als goden zijn). Hij nam de leugen van de slang

voor de titel ervan! In zijn boek, *Man for Himself*, bevestigde hij het idee dat we moeten leren onszelf lief te hebben door te zeggen dat Jezus dit zo leerde, toen Hij zei: “Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf” (TBC, Q&A, 9-1986).

Deze verdraaiing van de Schrift werd dan geaccepteerd door toenemende aantallen evangelicale predikers en leraren, die beter hadden moeten weten. Eerst en vooral: dit is een simpele mathematische fout. De voorstanders van zelfliefde hebben het liefhebben van uw naaste tot een derde gebod verheven, terwijl Mattheüs 22:37-40 verklaart:

“Jezus zei tegen hem: U zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel en met heel uw verstand. ³⁸ Dit is het eerste en het grote gebod. ³⁹ En het tweede, hieraan gelijk, is: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. ⁴⁰ Aan deze twee geboden hangt heel de Wet, en de Profeten”

Het gaat hier om *twee* geboden, geen drie. Het is zoals Dave aantoont:

“... als wij zouden tekortschieten in zelfliefde, zou Jezus niet gezegd hebben uw naaste lief te hebben zoals u uzelf liefhebt, omdat Hij dit zei tegen iedereen en niet tot een bepaalde klasse of categorie van mensen. Wij moeten *reeds* onszelf liefhebben. En Hij kon niet zeggen ‘Alles dan wat u wilt dat de mensen u doen, doet u hun ook zo’ (Mattheüs 7:12) als wij allen initieel onszelf zouden haten en onszelf schade zouden willen berokkenen”.

Deze dwaling wordt verder tegengesproken door Efeziërs 5:29:

“Want **niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat**, maar hij voedt en koestert het, zoals ook de Heere de gemeente”.

Het liefhebben van uzelf, vóór het liefhebben van God en anderen, is de natuurlijke neiging van de mens, of hij nu een toegewijd christen is of niet, en de consequentie daarvan wordt geassocieerd met haast alle moeilijkheden die we ervaren in het leven. Paulus' woorden aan Timotheüs geven een hele reeks van andere gevolgen van zelfliefde:

“Want de mensen zullen liefhebbers zijn van zichzelf, geldzuchtig, grootsprekers, hoogmoedig, lasteraars, hun ouders ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig, ³ zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijk, kwaadsprekers, onmatig, wreed, zonder liefde voor het goede, ⁴ verraders, roekeloos, verwaand, meer liefhebbers van zingenot dan liefhebbers van God. ⁵ Zij hebben een schijn van godsvrucht, maar hebben de kracht ervan verloochend. Keer u ook van hen af. ⁶ Want tot hen behoren zij die de huizen binnensluipen en vrouwtjes in hun macht krijgen die met zonden beladen zijn en door allerlei begeerten gedreven worden, ⁷ die altijd leren en nooit tot kennis van de waarheid kunnen komen” (2 Timotheüs 3:2-7).

Zo, dit is het slechte nieuws. Wat is dan het goede nieuws over hoe God onze natuur kan veranderen en onszelf verbeteren? Dit kan enkel gebeuren door zich tot Hem te keren voor redding die Hij heeft voorzien voor de hele mensheid. Dat omvat verzoend worden met Hem door onze zondigheid toe te geven en door het accepteren van Christus' volle afbetaling voor onze zondesschuld door geloof alleen. Er is niets méér vereist om de gave van eeuwig leven te ontvangen, anders dan vertrouwen te stellen in Jezus om ons te redden van de eeuwige straf die onze zondigheid verdient. Dat is het evangelie, en het is de enige manier waardoor mensen kunnen gered worden.

Eens dat een persoon zijn vertrouwen stelt in Jezus voor redding, wordt hij een nieuw schepsel: “Daarom, als iemand in Christus is, is hij een nieuwe schepping: het oude is voorbijgegaan, zie, alles is nieuw geworden” (2 Korinthiërs 5:17). Hij werd gezuiverd van vroegere zonden en bevindt zich niet langer onder de slavernij van de zonde (2 Petrus 1:9; Johannes 8:31-32). Als een gelovige in Christus, is hij geestelijk wedergeboren, is hij in gemeenschap met God, en is hij in staat Hem lief te hebben en te gehoorzamen. Dit was niet mogelijk vóór het worden van een nieuw schepsel in Christus. Hij is een “nieuwe mens”, een nieuw eigen *zelf* (Efeziërs 4:24), iemand die nu kan leven overeenkomstig Gods instructies in Zijn Woord.

De eerste instructie voor een gezegend en vruchtbaar leven is, echter, dat net zoals hij zichzelf niet kon redden, evenmin hij *zelf* de dingen kan doen die zijn leven zullen verbeteren. Bijbelse zelfverbetering is niet zoals de wereldse “zelfverbetering”; in feite is het net het tegenovergestelde. Alhoewel het nieuwe leven in Christus een gelovige heeft vrijgemaakt van de slavernij van de zonde, blijft hij nog steeds zijn oude natuur behouden met zijn zondige neigingen. Dat is een belangrijk

slagveld voor elke gelovige in Christus. Maar voor allen die hun levens aan de Heer hebben toevertrouwd heeft Hij door Zijn Woord en de voorziening van de Heilige Geest alles gegeven om de strijd te winnen over hun vlees en de dingen te doen die God behagen. Tegengesteld aan de wereld zijn eigenliefde, zelfachting, zelfverheerlijking, en zelfs de vergoddelijking van het eigen zelf, zegt de Schrift ons het eigen zelf te verloochenen - het eigen zelf te onderwerpen aan God en de instructies van Zijn Woord:

“Hij zei tegen allen: Als iemand achter Mij wil komen, moet hij zichzelf verloochenen, zijn kruis dagelijks opnemen en Mij volgen” (Lukas 9:23).

Zichzelf verloochenen is niet hetzelfde als het ontkennen van je bestaan. Voor de gelovige is het de erkenning dat alhoewel het eigen zelf (voormalig in rebellie met God) doorgaat met het hebben van autonomie (de capaciteit om morele beslissingen te maken van goed of slecht), het nu in staat is gesteld om te kiezen en te leven in rechtschapenheid in zijn verlangen om de Heer te behagen.

De Schrift bevat overvloedig veel verzen die ons aansporen de Heer en anderen vóór onszelf te stellen. “Heb elkaar hartelijk lief met broederlijke liefde. Ga elkaar voor in eerbetoon” (Romeinen 12:10). “Laat niemand zijn eigen voordeel zoeken, maar ieder dat van de ander” (1 Korinthiërs 10:24). “Laat daarom ieder van ons zijn naaste behagen ten goede, tot opbouw. Want ook Christus heeft niet Zichzelf behaagd” (Romeinen 15:2-3). Bovendien geeft het Woord van God ons instructies over hoe wij deze dingen kunnen doen, hoe we op bijbelse wijze onszelf kunnen verbeteren. Ironisch genoeg omvat dit een sterfproces.

Wij moeten sterven aan ons *zelf* - dat betekent aan onze autonome wil (eigenwil), niet enkel door deze over te geven aan de Heer en aan Hem onderworpen te zijn, maar ook door Hem toe te staan Zijn leven *door ons heen* te leven:

“Ik ben met Christus gekruisigd; en niet meer ik leef, maar Christus leeft in mij; en voor zover ik nu in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, Die mij heeft liefgehad en Zichzelf voor mij heeft overgegeven” (Galaten 2:20).

De kwestie van het eigen zelf is een van de meest verwarde en verstoorde doctrines onder christenen vandaag, inbegrepen zij die belijden dat de Bijbel hun gezagsbron is in alle materies van geloof en praktijk. Dat is de voornaamste reden waarom de problemen van niet-christenen statistisch weinig verschillen van dezen die belijden christenen te zijn. Onze hoop is dat wij door deze reeks mochten verhelderen wat de Bijbel zegt over het eigen zelf en hoe dat op bijbelse wijze kan verbeterd worden. Er is geen twijfel dat zo'n begrip, en een uitwerking van wat de Schrift leert, ons zal transformeren in elk aspect van onze levens in Christus.

